

АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ЮРИСДИКЦИИ
КАТО ПРАВОРАЗДАВАТЕЛНИ ОРГАНИ*Светла Янкулова*

ADMINISTRATIVE COURTS AS JUDICIAL AUTHORITIES

Svetla Yankulova

Abstract: The present article is a research on the administrative jurisdictions according to Bulgarian legislation. It analyses the Constitution of the Republic of Bulgaria, the practice of the Constitutional Court and the current legislation. The juridical features are pointed out and the need for such juridical bodies is discussed.

Keywords: administrative jurisdictions, juridical features.

В обществото и в професионалните среди има неразбиране относно същността на административните юрисдикции, вкл. и по въпроса за правното основание за тяхното съществуване съгласно Конституцията на Република България (КРБ)¹. Самата КРБ като че ли създава причина за неразбирането, тъй като не урежда изрично административните юрисдикции.

Понятието „административна юрисдикция“ е познато отдавна в българско законодателство. В Наредбата-закон за административното правосъдие² от 1934 г. с това понятие се означават несъдебни и съдебни органи (с изключение на Върховния административен съд), овластени да правораздават по административни дела. Административните юрисдикции се определят като „специални административни съдилища“³, като в това понятие се включват всички правораздавателни органи по административни дела, които разглеждат спорове за законосъобразността на административните актове.

Изразът „особена юрисдикция“ се използва за първи път в Указа за прокуратурата от 1948 г. (отм.)⁴, който предвижда главният прокурор да може да иска отмяна чрез преглед по реда на надзора на решенията на особените юрисдикции. Впоследствие със Закона за устройството на съдилищата (отм.)⁵ също се предвижда Върховният съд да може да отменя решенията на особените юрисдикции чрез преглед по реда на надзора. По смисъла на тези два нормативни акта особените юрисдикции са несъдебни органи, които стоят вън от съдебната система. Те осъществяват всички видове правораздаване, вкл. и административно, без да е необходимо спорът, който разглеждат, да е във връзка с административен акт. Оттогава изразът „особена юрисдикция“ навлиза трайно в правната теория и съдебната практика.

Терминологичното сходство между изразите „особена юрисдикция“ и „административна юрисдикция“ е причината тези понятия да се приравняват по съдържание, като дори

¹ Обн. ДВ, бр. 56/1991 г.

² Утвърдена с Указ № 175 от 6.11.1934 г., обн. ДВ, бр. 182/1934 г., отм.

³ В този см. вж. **Стайнов, П.** Административно правосъдие. Фототипно издание. София: Изд. на БАН, 1993, 48–49.

⁴ Обн. ДВ, бр. 70/1948 г., отм.

⁵ Обн. ДВ, бр. 92/1952 г., отм.

се мисли, че особените юрисдикции не са нищо друго освен старите административни юрисдикции. Този подход се определя в правната литература като неправилен, защото води до „смесване на две съществено различни явления“⁶. Двата института се различават по своите функции и по формалните си белези. Понятието „административна юрисдикция“ по субектни белези е по-широко от понятието „особена юрисдикция“, а по предметен белег е много по-тясно от особената юрисдикция. Административната юрисдикция се произнася по спор за законосъобразността на административен акт, а особената юрисдикция може да решава всякакъв вид спорове, вкл. относно съществуването или съдържанието на едно спорно административно правоотношение, възникнало по силата на закона, без да е издаден административен акт.

Основа за разглеждане на административните юрисдикции са понятията „административно правораздаване“ и „административно правосъдие“, които се използват в Глава шеста „Съдебна власт“ от КРБ, без да се прави разлика между тях, като на места те дори се смесват. Според общоприетото в правната теория разбиране административното правораздаване представлява решаване на правни спорове със сила на пресъдено нещо както от съдебни, така и от извънсъдебни органи. То е по-широко понятие в сравнение с правосъдието, което се определя като решаване на правен спор със силата на пресъдено нещо от съдебни органи⁷.

Понятията „административно правораздаване“ и „административно правосъдие“ са изведени на конституционно ниво, но не са ясно дефинирани и не е прокарана разлика между тях. В Глава шеста „Съдебна власт“ от КРБ се срещат и двете понятия, като по-често се използва „правораздаване“ (чл. 119, ал. 1, чл. 121, ал. 4, чл. 123 и чл. 125, ал. 1 КРБ), а „правосъдие“ се използва само в чл. 118 КРБ. В чл. 119, ал. 2 КРБ е предвидено, че правораздаването се осъществява от Върховния касационен съд, Върховния административен съд,

апелативни, окръжни, военни и районни съдилища. В тази разпоредба се използва понятието „правораздаване“, но същевременно са изброени само съдилища, които осъществяват правосъдие. Конституцията допуска създаване на специализирани съдилища (чл. 119, ал. 2 КРБ), но никъде в Глава шеста не се споменават извънсъдебни правораздавателни органи. В чл. 120, ал. 1 КРБ се урежда съдебният надзор за законност върху актове и действия на административните органи. Предвижда се, че той се осъществява от съдилищата, но не и от други правораздавателни органи. С разпоредбата на чл. 125, ал. 1 КРБ на Върховния административен съд е възложено да осъществява върховен съдебен надзор за точно и еднакво прилагане на законите в областта на административното правораздаване, като отново не се споменават изрично извънсъдебните правораздавателни органи.

Дали има смесване на понятията „административно правораздаване“ и „административно правосъдие“ в чл. 119, ал. 1 КРБ? Ако се изхожда от разбирането, възприето в правната теория, може да се каже, че вероятно в тази разпоредба законодателят е имал предвид правосъдие, а не правораздаване. От друга страна, разликата между двете понятия отдавна е описана в правната теория, което означава, че тя би трябвало да бъде известна и на конституционния законодател. Не може да се твърди със сигурност, че употребата на двете понятия в конституционните текстове е случайна или че се дължи на неразбиране на значението им. Употребата на понятието „правораздаване“ в разпоредбата на чл. 119, ал. 1 КРБ по-скоро показва ясно волята на законодателя то да се осъществява само от съд. Въпреки това употребата на двете понятия в КРБ буди недоумение.

Анализираните конституционни разпоредби показват, че понятията „правораздаване“ и „правосъдие“ се употребяват като равнозначни, докато в правната теория се прави разграничение между тях. Това води до объркване и неяснота при правоприлагането,

⁶ Сталев, Ж. Особени юрисдикции. *Социалистическо право*, № 5/1954, с. 14.

⁷ В този см. вж. Хрусанов, Д. Оспорване на административни актове, София: Сиби, 2002, с. 24; Сталев, Ж. Правораздаване и неговите видове. *Годишник на СУ Климент Охридски. Юридически факултет*. Том 70, 1979, с. 313.

като внася определени нюанси в значението на понятията. Дори да се приеме, че в КРБ има смесване на двете понятия, не може да се обоснове възможността административните юрисдикции да осъществяват административно правораздаване, тъй като те изобщо не са уредени в основния закон. Ако конституционният законодател е искал да допусне тяхното съществуване, то тази воля щеше да е изразена по недвусмислен начин. Внимателният прочит и систематичното тълкуване на разпоредбите на КРБ водят до извода, че у нас само съдилищата могат да правораздават. Волята на конституционния законодател е административното правораздаване да е „запазено“ само за съдилищата, поради което не се открива конституционно основание за съществуването на административни юрисдикции.

Проблемът за правното основание за съществуването на административните юрисдикции е налице още с влизането в сила на КРБ. Той предизвиква проблеми в правоприлагането. За разлика от отмененото законодателство, КРБ не предвижда юрисдикции, включително и административни, да осъществяват правораздаване. След приемането на основния закон през 1991 г. заварените юрисдикции, включително и административните, би трябвало да се смятат за отменени по силата на непосредственото действие на Конституцията или да бъдат отменени с нарочен закон, ако би се стигнало до празнота в нормативната уредба. В § 3, ал. 1 от преходни и заключителни разпоредби на КРБ се предвижда, че разпоредбите на заварените закони се прилагат, ако не ѝ противоречат, т.е. заварените закони следва да се прилагат, доколкото не противоречат на Конституцията. Неприлагането на законите означава, че те престават да действат, защото се смятат за отменени с влизането в сила на КРБ. В това се изразява непосредственото отменително действие на Конституцията, предвидено в чл. 5, ал. 2 КРБ⁸. Обратното би означавало, че завареното законодателство, което противоречи на КРБ, на практика я обезсилва. Въпреки това, в § 3, ал. 2 КРБ се предвижда в едногодишен срок Народното събрание да отмени тези разпоредби на заварените закони,

които не са отменени по силата на непосредственото действие на Конституцията. Изрична отмяна трябва да има в случаите, в които непосредственото отменително действие на КРБ би довело до празнота в правната уредба поради липсата на друг правен режим, който да се прилага вместо отменения. Разбира се, недопустимостта за противоречие важи както за завареното законодателство, така и за законодателството, прието след влизането в сила на Конституцията.

По силата на непосредственото действие на Конституцията би трябвало да се считат за отменени всички съществуващи дотогава юрисдикции, както и да не се създават нови. Въпреки това, закони, приети преди и след влизането в сила на КРБ, предвиждат извънсъдебни органи да решават правни спорове. Така на практика правораздаване се осъществява и от юрисдикции, вкл. и административни. Някои от юрисдикциите са изрично отменени (държавен арбитраж и комисии за трудови спорове). Единствената особена юрисдикция по граждански дела, която не е отменена, е Арбитражният съд към Българската търговско-промишлена палата, който е предвиден в международна конвенция и не може да бъде отменен от КРБ. Остават да действат и някои административни юрисдикции, които не са отменени изрично със закон. Така например споровете в областта на социалното осигуряване се решават от административна юрисдикция. Разпоредженията на директора по пенсионното осигуряване към районното управление за социално осигуряване, с които се отпускат пенсии, подлежат на обжалване пред районната комисия по социално осигуряване към районното управление за социално осигуряване, а нейните решения – пред Централната комисия по социално осигуряване към Главното управление „Социално осигуряване“, която е административна юрисдикция и решава специфични публичноправни спорове. Тя би трябвало да бъде изрично отменена от Народното събрание след приемането на нова нормативна уредба, с която да се създаде специализиран съд, на който да бъде възложено решаването на тези спорове в

⁸ В този см. вж. **Сталев, Ж.** Непосредственото отменително действие на Конституцията спрямо завареното право. *Съвременна право*, № 1/1992, с. 10.

областта на социалното осигуряване, тъй като поради своите специфики те не могат да бъдат прехвърлени направо на общите съдилища, без да има риск за правилното им решаване⁹. Специализирани съдилища за решаване на спорове в областта на социалното осигуряване така и не се създават. Централната комисия по социално осигуряване действа като административна юрисдикция след приемането на КРБ.

Като административна юрисдикция от началото на 2001 до края на март 2019 г. действа началникът на регионалната дирекция за строителен контрол по реда на чл. 216 от Закона за устройството на територията (ЗУТ), който понастоящем е отменен¹⁰. Съгласно тази отменена разпоредба пред началника на регионалната дирекция за строителен контрол се обжалват актове на главния архитект: издадени разрешения за строеж заедно с одобрените инвестиционни проекти, както и разрешения за строеж в случаите, в които не се изисква одобряване на инвестиционни проекти. Оспорването пред този орган е задължителна предпоставка за оспорване по съдебен ред и е само за законосъобразност. Производството е елементарно състезателно по своя характер, липсва инстанционна подчиненост между главния архитект и началника на регионалната дирекция за строителен контрол, спорът се решава със заповед, която подлежи на съдебен надзор. Посочените характеристики дават основание началникът на регионалната дирекция за строителен контрол да бъде определен като административна юрисдикция¹¹.

В посочените примери органи на изпълнителната власт извършват типичната изпълнителна дейност и заедно с това решават правни спорове. Те осъществяват две от формите

на изпълнителната дейност: правоприлагаща и правораздавателна. По отношение на такива органи в административноправната литература е отбелязано, че „те организационно не са откъснати от администрацията, но са обособени от органите на активна администрация и функционално погледнато, развиват една дейност, независима от активната администрация“¹². Освен, че е в противоречие с конституционните разпоредби, правораздаването от страна на административните юрисдикции води и до практически проблеми. Формалното разделяне на двата вида дейности, които осъществяват тези административни органи, не може да преодолее противоречието с КРБ и липсата на съдебен контрол върху решенията им. Споровете, които те решават, се разглеждат само от една юрисдикционна инстанция. В същото време КРБ, Законът за съдебната власт и процесуалните закони предвиждат две редовни съдебни инстанции в административното правораздаване.

Изводът, че КРБ предвижда административното правораздаване да се осъществява само от съд, а не и от административни юрисдикции, не е нов за правната теория. Според Живко Сталев КРБ не допуска несъдебни правораздавателни органи, като „прогласи принципа за пълнота на правораздавателната компетентност на съдилищата“¹³. Същото мнение е изразено и от Кино Лазаров, който казва, че в „съгласие и с духа и с буквата на новата Конституция... правораздаването се осъществява само от съдилищата“¹⁴. Дончо Хрусанов смята, че административните юрисдикции не са предвидени в КРБ и че „освен съдилищата няма други органи в държавата, които могат да решават правни (административноправни) спорове“¹⁵. Становището, че юрисдикциите

⁹ В този см. вж. **Сталев, Ж.** Българско гражданско процесуално право. Пето допълнено и преработено издание. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1994, с. 58.

¹⁰ Тази разпоредба е отменена с § 28 от Закона за изменение и допълнение на Закона за устройство на територията. Обн., ДВ, бр. 25/2019 г., в сила от 30 март 2019 г.

¹¹ В този см. вж. **Гаджанова, Н.** Оспорване на някои административни актове по ЗУТ пред особена юрисдикция. – *Норма*, № 5/2013, с. 24.

¹² **Стайнов, П.** Особените юрисдикции в областта на администрацията. София: Изд. на БАН, 1956, с. 50.

¹³ **Сталев, Ж.** Българско гражданско процесуално право..., с. 58.

¹⁴ **Лазаров, К.** Правораздавателен контрол в областта на администрацията. *Административно правосъдие*, № 2/2009, с. 8.

¹⁵ **Хрусанов, Д.** Оспорване на административни актове..., с. 25.

не са уредени изрично в КРБ се поддържа и от Емилия Панайотова¹⁶. Според Людмил Нейков „вследствие на заложените в Конституцията на Република България от 1991 г. постановки... съдът единствен осъществява правораздавателната дейност – принцип, който сега с пълна сила важи и за административното правораздаване“¹⁷. Според Емилия Къндева: „Конституцията не предвижда административно правораздаване да се осъществява от несъдебни органи“¹⁸. Същата теза споделя и Владислав Славов, който констатира, че „съществуващият дуализъм в системата на административното правораздаване, изразен в едновременното функциониране на общите съдилища и особените юрисдикции като орган на правораздавателен надзор, е отстранен с влизането в сила на Конституцията на РБ от 1991 г.“¹⁹. Двойката употреба на термините „правосъдие“ и „правораздаване“ като синоними се приема от Васил Мръчков като обобщение и своеобразно помирение в историческите български конституционни традиции. Според него КРБ „изостави „особените юрисдикции“ като особени правораздавателни органи и утвърди монополното положение на съдилищата в правораздаването като органи, които осъществяват в пълнота и завършеност държавната съдебна власт“²⁰. Цитираните становища са изказани след приемането на КРБ, а някои – и след приемане на Решение № 6 от 11.11.2008 г. на Конституционния съд²¹, с което се променя разбирането относно органите, които могат да осъществяват административно правораздаване.

Въпреки тези категорични научни становища относно недопустимостта на административните юрисдикции съгласно КРБ,

Конституционният съд чрез своето тълкуване, направено в Решение № 6 от 11.11.2008 г., позволи тяхното съществуване. Съдът се придържа към разбирането, че правораздаването представлява независимо решаване на конкретни правни спорове, т.е. чрез него се установява какво казва определена действаща правна норма. В това решение се приема, че за да се спази изискването на чл. 119 КРБ, е достатъчно окончателното разрешаване на правния спор да е предоставено на някое от посочените в разпоредбата съдилища. Според Конституционния съд е достатъчно да се осигури възможност всеки правен спор да бъде отнесен за решаване до съд, да не бъде преграден пътят към съда. Обратното би било недопустимо от гледна точка на разпоредбата на чл. 119 КРБ. Според СК критерий за определяне на една дейност като правораздаване не следва да бъде само правното положение на органа, който я осъществява, а и нейната природа. КС посочва характерните за правораздаването белези: разрешаване на правен спор по повод съответно сезиране, спазване на състезателно производство в условията на независимост и самостоятелност на решаването, като отсъденото при тези условия се ползва с особена стабилност, която изключва неговото пререшаване. Като аргумент в защита на тезата, че орган на изпълнителната власт може да извършва правораздаване, КС посочва налагането на административни наказания от органи на изпълнителната власт. В административноправната теория, както и в съдебната практика и решенията на Конституционния съд се приема, че административното наказване представлява правораздаване²².

¹⁶ **Панайотова, Е.** Основни принципи на изпълнителната дейност по АПК. София: Сиби, 2018, с. 31.

¹⁷ **Нейков, Л.** Съдопроизводството по административни дела. *Административно правосъдие*, № 2/1998, с. 5.

¹⁸ **Къндева, Е.** Административно правосъдие. Право и практика. София: Фенея, 2013, с. 24.

¹⁹ **Славов, В.** Организация на административното правосъдие в Република България. Исторически преглед и съвременна уредба. *Административно правосъдие*, № 1/1998, с. 10–11.

²⁰ Вж. правното мнение на проф. д-р Васил Мръчков по к.д. № 11/2019 г.

²¹ Решение № 6 от 11.11.2008 г. на Конституционния съд по к.д. 5/2008 г., обн. ДВ, бр. 100/2008 г.

²² В този см. вж. **Дерменджиев, И.** Административни нарушения и наказания..., с. 477; **Костов, Д., Д. Хрусанов.** Цит. съч., с. 333 и с. 343; **Сивков, Ц.** Административно наказване. Материалноправни и процесуални проблеми. София: Софи-Р, 1998, с. 13; **Панайотова, Е.** Основни принципи на изпълнителната дейност..., 30–31; Решение № 1 от 1.03.2012 г. на Конституционния съд на Република

Наличието на правораздавателните белези като критерий за определяне на един орган като административна юрисдикция следва да бъде споделено. Останалите аргументи на Конституционния съд, изложени в Решение № 6 от 11.11.2008 г., могат да бъдат оспорени. Критерий за определяне на един орган като административна юрисдикция би трябвало да бъде характерът на дейността, която той извършва, а не дали решенията му подлежат на оспорване пред съд. Когато несъдебен орган решава самостоятелно и независимо правен спор със сила на пресъдено нещо, като провежда състезателно производство, тази дейност може да се определи като административно правораздаване. Оспорването по съдебен ред на решенията, постановени в таква производство, е правна възможност и не може да бъде критерий за определяне на този орган като административна юрисдикция. Освен това оспорването зависи от волята на засегнатите лица, които могат да сезират съда, и ако не го направят, влиза в сила решението на административната юрисдикция, което се ползва със силата на пресъдено нещо.

Въпреки че апелира за задължителен съдебен контрол върху решенията на административните юрисдикции, Конституционният съд оставя на волята на законодателя да уреди във всеки конкретен случай тази възможност. С основание може да бъде поставен въпросът какви са последиците, ако в специалния закон, с който определен спор се възлага за решаване на административна юрисдикция, не е предвидено оспорване по съдебен ред на нейните решения? Дали това означава, че има забрана за оспорване на тези решения, тъй като общата клауза, предвидена в чл. 120 КРБ, се отнася само за административните актове, а решенията на административната юрисдикция са правораздавателни актове? Ако в специалния закон, с който определен спор се възлага на административна юрисдикция, не е предвиден съдебен контрол върху нейните решения, няма да е спазено изискването, предвидено в Решение № 6 от 11.11.2008 г. на Конституционния съд. Това обаче не води автоматично до противоконституционност на

специалния закон или на отделни разпоредби от него. Противоконституционността трябва да бъде установена от Конституционния съд след сезирането му от компетентен субект. Очертаното положение произтича от обстоятелството, че административните юрисдикции не са уредени в КРБ. В Решение № 6 от 11.11.2008 г. Конституционният съд допуска един конкретен орган – Комисията за защита на конкуренцията, да решава правни спорове в определена област, с което признава, че той действа като административна юрисдикция. С даденото тълкуване на чл. 119 КРБ се променя разбирането относно осъществяване на правораздаването.

Конституционните разпоредби относно административното правораздаване и административното правосъдие, допълнени с тълкуването на Конституционния съд, легитимират административните юрисдикции у нас. Това е компромис, обоснован от практическата нужда от административни юрисдикции в определени сфери на обществения живот. На настоящия етап не би било правилно да се приеме закон относно юрисдикциите, вкл. и административните, тъй като в КРБ няма нормативна уредба за тях. Липсата на конституционна разпоредба би поставила въпроса за конституционността на такъв закон, тъй като той би дописал основния закон. Произнасянето на Конституционния съд относно една конкретна административна юрисдикция не е достатъчно. То не отговаря на въпросите кои спорове могат да се решават от административни юрисдикции, какви са изискванията относно техния състав и статут, относно производството, в което се решават правните спорове, и относно решенията по тях. Фактът, че КРБ не урежда изрично административните юрисдикции може да бъде преодолян с изменение на самата Конституция, тъй като правораздаването е дейност, която би трябвало да е уредена в КРБ. Приемането на нормативна уредба относно административните юрисдикции трябва да се направи по съответния ред след обсъждане в обществото и професионалните среди. На практика това не стана, избран бе по-лесен път за легитимирането на адми-

България по к.д. № 10/2011 г., обн. ДВ, бр. 20/2012 г.; Тълкувателно постановление № 2/2015 г. по т. д. № 2/2014 г. на ОСС от ГК на ВКС и I и II колегия на ВАС.

нистративните юрисдикции, продиктуван вероятно от прагматични съображения.

Съвсем друг е въпросът дали е оправдано съществуването административни юрисдикции, или не. Практиката показва, че има нужда от такива правораздавателни органи. Те облекчават работата на съда, като решават правни спорове в определени сфери на държавното управление. Административните юрисдикции биха могли да заместят създаването на специализирани съдилища. Освен това в нашето законодателство повече от шестдесет години действат административнонаказателни юрисдикции – органи на изпълнителната власт, които налагат административни наказания. Този аргумент изтъква и Конституционният съд, когато тълкува разпоредбата на чл. 119 КРБ. Той трябва да бъде подкрепен. След като едни органи от изпълнителната власт могат да осъществяват правораздаване, като налагат административни наказания, тогава защо други органи да не могат да решават правни спорове? Очевидно няма логичен и справедлив отговор на този въпрос. Вярно е, че ЗАНН е приет преди КРБ, но след приемането ѝ, той продължава да се прилага, като редът за налагане на административни наказания остава същия.

Без наличието на нормативна уредба на конституционно ниво трудно би могло да се определи кой орган действа като административна юрисдикция. Конституционният съд не е сезиран и не е имал възможността да се произнесе относно правната същност на дейността на друг орган, освен на Комисията за защита на конкуренцията. Определянето на този орган като административна юрисдикция трябва да бъде направено от законодателя, а не да се оставя на преценката на правоприлагачите и правозащитните органи. По този начин още със създаването на един орган и възлагането на неговите функции и правомощия ще е ясно на кой правен режим е подчинена дейността му. Това ще допринесе за устойчивостта на правовия ред.

Към настоящия момент, когато създава неадминистративна юрисдикция, законодателят не я определя изрично като такава. Това се прави от правната теория и съдебната практика въз основа на анализиране на дейността, която съответният орган извършва. Най-важният критерий за определяне на един орган като административна юрисдикция е естеството на осъществяваната от него дейност. Правораздаването е особен вид дейност, която се изразява в решаване на правен спор след надлежно сезиране, в хода на елементарно състезателно производство, като решението по спора притежава особена сила, наречена сила на пресъдено нещо. Белезите на правораздаването са обособени отдавна в правната теория²³. Въз основа на тях би могло да се определи във всеки конкретен случай дали един орган представлява административна юрисдикция, или не. Ако дейността на един орган независимо дали принадлежи към изпълнителната власт, или не съдържа белезите на правораздаването, изводът, който може да се направи, е, че този орган е административна юрисдикция и неговите актове подлежат на съдебен контрол.

БИБЛИОГРАФИЯ / REFERENCES

Гаджанова, Н. Оспорване на някои административни актове по ЗУТ пред особена юрисдикция. *Норма*, № 5/2013. // **Gadzhanova, N.** Oспорване na nyakoi administrativni aktove po ZUT pred osobena yurisdiksiya. *Norma*, № 5/2013.

Дерменджиев, И. Административен процес на НРБ. *Серия „Университетска класика“*. *Административно право*, София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2005. // **Dermendzhiev, I.** Administrativni protses na NRB. *Seria „Universitetska klasika“*. *Administrativno pravo*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 2005.

Дерменджиев, И. Административни нарушения и наказания. София: Наука и изкуство, 1981. // **Dermendzhiev, I.** Administrativni narushenia i nakazania. Sofia: Nauka i izkustvo, 1981.

Костов, Д., Д. Хрусанов. Административен процес на Република България. София: Сиби,

²³ **Стайнов, П.** Особените юрисдикции..., с. 18–19; **Сталев, Ж.** Особени юрисдикции..., с. 16–20; **Дерменджиев, И.** Административен процес на НРБ. *Серия „Университетска класика“*. *Административно право*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2005, с. 415; **Лазаров, К.** Въпроси на административния процес..., с. 32–39; **Къндева, Е.** Административно правосъдие..., с. 46–64; **Димитров, Д.** Цит. съч., с. 251; правно мнение на проф. Д. Хрусанов по к.д. № 11/2019 г.

2001. // **Kostov, D., D. Hrusanov.** Administrativen protses na Republika Balgaria. Sofia: Sibi, 2001.
- Къндева, Е.** Административно правосъдие. Право и практика. София: Фенея, 2013. // **Kandeva, E.** Administrativno pravosadie. Pravo i praktika, Sofia: Feneya, 2013.
- Лазаров, К.** Въпроси на административния процес. София: БАН, 1978. // **Lazarov, K.** Vaprosi na administrativniya protses. Sofia: Izd. na BAN, 1978.
- Лазаров, К.** Правораздавателен контрол в областта на администрацията. *Административно правосъдие*, № 2/2009. // **Lazarov, K.** Pravorazdavatelyen kontrol v oblastta na administratsiyata. *Administrativno pravosadie*, № 2/2009.
- Нейков, Л.** Съдопроизводството по административни дела. *Административно правосъдие*, № 2/1998. // **Neukov, L.** Sadoproizvodstvoto po administrativni dela. *Administrativno pravosadie*, № 2/1998.
- Панайотова, Е.** Основни принципи на изпълнителната дейност по АПК. София: Сиви, 2018. // **Panayotova, E.** Osnovni printsiipi na izpalnitelnata deynost po APK. Sofia: Sibi, 2018.
- Сивков, Ц.** Административно наказване. Материалноправни и процесуални проблеми. София: Софи-Р, 1998. // **Sivkov, Ts.** Administrativno nakazvane. Materialnopravni i protsesualni problemi, Sofia: Sofi-R, 1998.
- Славов, В.** Организация на административното правосъдие в Република България. Исторически преглед и съвременна уредба. *Административно правосъдие*, № 1/1998. // **Slavov, V.** Organizatsiya na administrativното pravosadie v Republika Balgariya. Istoricheski pregled i savremenna uredba. *Administrativno pravosadie*, № 1/1998.
- Стайнов, П.** Административно правосъдие. Фототипно издание, София: Изд. на БАН, 1993. // **Staynov, P.** Administrativno pravosadie. Fototipno izdanie, Sofia: Izd. na BAN, 1993.
- Стайнов, П.** Особените юрисдикции в областта на администрацията. София: Изд. на БАН, 1956. // **Staynov, P.** Osobenite yurisdiktсии v oblastta na administratsiyata, Sofia: Izd. na BAN, 1956.
- Сталев, Ж.** Българско гражданско процесуално право. Пето допълнено и преработено издание. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 1994. // **Stalev, Zh.** Balgarsko grazhdansko protsesualno pravo. Peto dopalнено i preraboteno izdanie. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 1994.
- Сталев, Ж.** Непосредственото отменително действие на Конституцията спрямо завареното право. *Съвременно право*, № 1/1992. // **Stalev, Zh.** Neposredstvenoto otmenitelno deystvie na Konstitutsiyata spryamo zavarenoto pravo. *Savremennno pravo*, № 1/1992.
- Сталев, Ж.** Особени юрисдикции. *Социалистическо право*, № 5/1954 // **Stalev, Zh.** Osobeni yurisdiktсии. *Sotsialisticheskо pravo*, № 5/1954.
- Сталев, Ж.** Правораздаване и неговите видове. *Годишник на СУ „Климент Охридски“*. Юридически факултет. Том 70, 1979. // **Stalev, Zh.** Pravorazdavane i negovite vidove. *Godishnik na SU „Kliment Ohridski“*. Yuridicheski fakultet. Tom 70, 1979.
- Хрусанов, Д.** Оспорване на административни актове. София: Сиви, 2002. // **Hrusanov, D.** Osporvane na administrativni aktove. Sofia: Sibi, 2002.